

ARCHIU CENTRAL
LIRICH-DRAMATICH.

LA NOYA DEL AMPURDÁ.

COMÉDIA EN DOS ACTES Y EN VERS,

original de

D. JOSEP VANCELLS Y MARQUÉS.

Estrenada ab extraordinari éxit en lo Teatro Romea la nit del 14 de mars
de 1866.

BARCELONA.

IMPRENTA DE LA V. Y F. DE GASPAR, GERVANTES,—3.

1866.

CATÁLOGO

de las obras pertenecientes á dicho Archivo.

Catalanas en un acte.

A boca tancada.
Amor, partit y pasetas.
Cap geperut se veu l' gep.
Cristeta l' estanquera.
En Juan Doneta.
Els de fora y els de dins.
L' alcalde del barri nou.
Ls' banys de Caldetas.
L' ajuda de Deu.
La reina de las criadas.
La malvasía de Sitjes.
La má del cel.
L' ase de 'n Mora.
La butifarra de la llibertad.
Las píldoras d' Hollovay.
La lley delambut.
L' boig de las campanillas.
Ls' partits de la patrona.
Las tres rosas.
La reixa de llibertat.
La sombra de D. Pascual.
Las llágrimas de Polonia.
La perla de Tòradell.
La perla del Monseny.
L' he perdut, ¡ay! l' he perdut.

Las tres teclas.
L' noy de las camas tortas.
La Capital del Imperi.
Lo soldadot de caball.
Massa jove y massa vell.
M' ha caigut la loteria.
Qui al cel escup.
Qui tot ho vol tot oh pert.
Qui juga no dorm.
Sistema raspall.
Si que l' habem feta bona.
Set morts y cap enterro.
Tal hi vá que no s' ho creu.
Un beneht de Jesucrist.
Una noya com un sol.
Un barret de riallas.
Un engany á mitxas.
Una noya es per un rey.
Una juguesca.
Un pollastre aixelat.
Un mosquit d' arbre.
Un poll resucitat.
Una nit de Carnaval.
Un llaminé dins de un sach.

En dos actes.

Alaltre mont.
Cada ovella ab sa parella.
Cada hu per hont l' enfla.

Contra enveja.
Gat escarmentat.
L' castell dels tres dragons.

LA NOYA DEL AMPURDÀ.

COMÉDIA EN DOS ACTES Y EN VERS,

original de

D. JOSEP VANCELLS Y MARQUÉS.

Estrenada ab extraordinari éxit en lo Teatro Romea la nit del 14 de mar
de 1866.

BARCELONA.

IMPRESA DE LA V. Y F. DE GASPAR, CERVANTES, —3.

1866.

Aqueixa comedia es propietat del autor y dingú
sens' son permis podrá reimprentarla , ni represen-
tarla en los teatros de Espanya y sas possessions.

Los corresponsals de D. Rafael Ribás , adminis-
trador del *Archiu central líric-dramàtic*, serán los
únichs autorisats per cobrar los dréts de represen-
tació y per la venta de exemplars.

Queda fét lo diposit que marca la ley.

Habiendo examinado esta comedia, no hallo inconveniente en que su
representacion se autorice.

Madrid 12 Febrero de 1866.

El Censor de Teatros.

NARCISO S. SERRA.

AL DISTINGIT POETA CATALÁ

SR. D. FRANCISCO CAMPRODON,

EN MOSTRA DEL APRECI QUE LI TÉ

LO AUTOR.

677456

REPARTIMENT.

Personatjes.

Actors.

D. TOMAS, hisendat del Ampurdá, de edat de 60 anys, espós de.	Sr. Antonio Tutau.
DONA DOLORS, de 50 anys, pares los dos de LA NOYA.. .	Sra. Anita Alfonso.
MARIA, jove de 19 anys. . .	Sra. Balbina Pi.
MATIAS, de 75 anys, guardabosch de la casa de D. Tomás.	Sr. Gervasio Roca.
D. RAFAEL, Compte del Prat, rich propietari, de antigua noblesa, de 55 anys.. . . .	Sr. Antonino Grifell.
D. LLUIS, jove de 25 anys, advocat.	Sr. Federico Fuentes.
Un criat de la Fontana, nomenat PERET.	Sr. Juan Sanmell.
UN LACAYO del Compte. . .	Sr. N. N.

Lo primer acte passa en lo Ampurdá, en la casa de Camp de D. Tomás, y en los primers dias del més de juliol.

Lo segon, en una sala de la Fontana de Barcelona, en janer.

ACTE PRIMER.

Lo teatro representa una sala de una casa de pagès del Ampurdà. Porta al fondo y dos laterals, sént la pessa adornada ab quadros ó mapas, un canapè, cadiras grogas, una cadira de brassos, de cuyro, ab claus de llautó, y un rellotje de caixa en la paret.

ESCENA PRIMERA.

(Surt Matias, vestit de guarda-bosch, ab escopeta ó carabina, canana, sarró, etc. En lo pit de la jaqueta porta una creu de sant Fernando de las antiguas. Saluda ab ayre compungit á son amo D. Tomás, que está llegint un diari, sentat en la cadira de cuyro. Matias arriba tot empolsat, y 's frega lo suort de son front ab un mocador.)

MAT. *(Entrant.)* Mòlt bonas tardes, senyor.

D. TOM. Ola !... Deu te guard', Matias.

(Pausa y ab interés.)

¿ Qué 't passa, que ja fá dias que 'n tu noto gran tristor ?

¿ Te pesa acás lo servey que fas de guardar mas terras ?

¿ Acás anyoras las guerras ? de quant servias al rey ?

¿ Algú... digas... te ha faltat en esta casa ? respon.

MAT. Senyor, mas tristesas són (*Ab sentiment.*)
perqué veig que 'm faig de edat,
perqué mas camas flaquejan
ab dos horas de jornada,
y la vida's fá pesada
quant las camas bambolejan ;
perqué en lloch de serli útil
no faig més que molestá,
y vosté...

D. TOM. (*Ab afecte.*) May te dirá
ton amo que li ets inútil.
Recordo que dech la vida
tan sòls á lo tèu valor,
que fóres mon salvador,
que 't vaig costá una ferida
quant de la cova 'm lliuráres,
hont lo gabatx me tenia :
may olvidaré aquell dia
que per' mi tant t' esposáres :
sempre mon amich serás
en lloch de un criat.

MAT. Senyor !...

agrahit es vostre cor.

D. TOM. (*Apart y satisfet.*) No hi ha un altre D. Tomás!
Vina á mos brassos, Matías, (*Abrassantlo.*)
y allunya aqueix pensament ;
vull que viscas molt content
de ta vida 'ls restants dias...
(*Pausa, y buscant altres idees, ó girán la con-*
versa.)

¿ Hi ha pel bosch novetat ?

¿ Has estat á la segada ?

¿ Qué tal te sembla l' anyada.

pórta la espiga molt blat ?

MAT. Pochs anys com aquet hi ha hagut,
que las terras més llevássen :
pochs anys, molt poch, que trobássen
més gra los que j' han bàtaut.
Si se conserva 'l temps bo
y no cau cap pedregada,
será la més bona anyada
que haurá vist lo segadó.

D. TOM. No pensem, amich Matías,

ab res que 'ns cause tristesa ;
encara en nostra vellesa
podem tenir alegrías. (*Pausa y transició.*)

Tu estimas á la María
com á una filla, es veritat ?

MAT. Si, D. Tomás, sempre ha estat
mon consol y ma alegría.

¡ Es tan maca la pubilla !
tan bona, tan carinyosa,..
que es la joya més hermosa
de tot l' Ampurdá, sa filla.
Jo crech que está enamorada...

¿ No li sembla ?

D. TOM. (*Ab satisfacció.*) Bè pót sér.

MAT. Y ell la estima, á tot poder.

D. TOM. Ja mereix sér estimada.

Sa mare vól de tots modos
sia del Compte del Prat.

MAT. ¡ Válgam' Dèu ! quin disbarat !...

D. TOM. Y 'm costa molts incomodos,
pus que vull sia felís,
casantse á son gust, María.

MAT. Está clar : se moriria
si no 's casas ab D. Lluís.

D. TOM. ¡ S' estiman tant !...

MAT. Tè rahò :

desde la sua infantesa.

D. TOM. Serán de nostras vellesa

(*Posant la mà sobre la espatlla de Matias.*)

Sos petit la diversió.

Adèu, estimat Matias.

La cambra fès arreglar (*Tot anánten.*)

(*Desde la porta, com si ho hagués olvidat. Lue-*
gs s' en vá. m.ª f. D.)

pel compte, que ha de arribar.

MAT. Está bè.

(*Al quedar sol, ab disgust.*) Vènen mal dias!..

ESCENA II.

MATIAS.

Bènhaja 'l cor agra hit (*Ab agra himent.*)
 que recorda antich servey ;
 ell es eficás remey
 que calma don' á mon pit.
 Sense D. Tomás, pobressa (*Ab tristesa.*)
 y desconsol trobaria ;
 de segur que mort hauria
 de miséria en la vellesa.
 Eix es lo fi del soldat,
 ¡ fi bèn trist ! però la glória
 (*Entussiasmantse progressivament.*)
 de tan costosa victoria,
 es consol en eixa edat:
 y esta creu que vaig guanyar,
 de S. Fernando, demostra (*Tocantse la creu.*)
 que es un valent qui la móstra !
 que he sigut brau militar.
 May la riquesa ha comprat
 aquella inmensa alegría
 que Dèu al soldat envia,
 quant á sa pátria ha salvat.
 Y encara sent tan vellet,
 si 'l gabatx vingúes aquí...
 me sembla... me sembla á mí...
 que 'm faria miquelet !... (*Plè de entussiasme.*)
 (*Després de una pausa, diu, tot anànsent, ab
 certa tristesa.*)
 Vaig la cambra á fè' arreglat
 per' rébre al Compte.

ESCENA III.

MATIAS y MARIA.

MAR. (*Sortint de sa habitació.*) Matías :
 ¿ un favor tu me farias,
 si 't demanás ?

MAT. (*Ab agrado y respecte*) Pót manar.

MAR.

Portam' las flors mès hermosas
que trobes en lo jardí :
prompte, eh ? te espero aquí :
sobre tot, clavells y rosas.
(*Se'n vá en Matias , mostrant son desitg de
complàurerla. m.^s f. D.*)

ESCENA IV.

MARIA.

Vull en mas trenas posar (Ab goig.)
d' eixas rosas la millor ;
hermosa avuy tinch d' estar,
que avuy veuré mon amor.

Després de tan llarga ausència,
de tants mesos de tristesa,
veuré la dolça presència,
del amant ple de tendresa.

¡Pobre Lluís! per ell mon cor. (Ab amor)
alena de nit y dia:

me don' vida son amor;
son desdeny me mataria.

Necessito son amor,
com la lluna 'ls raits del sòl
per llansarne resplendor,
per despullarse del dol.

Mès ¡ay! allí en la ciutat (Ab tristesa.)

hi ha nenas tan hermosas,
que pót sér haurá olvidat
los promesas amorosas.

Mon Lluís m' estima, sí, sí! (Ab fé.)

y no es capás d' enganyarme:

bèn prompte lo veuré aquí (Ab goig.)

per' sér estimat y estimarme.

ESCENA V.

MATIAS y MARIA.

MAT.

(*Sortint tot de pressa y com disgustat.*)

Malas noticias, Maria.

Sempre lo Compte del Prat

- pertorba nostra alegria.
MARIA. (*Ab sorpresa.*) ¡Lo Compte? quel j' ha arribat?
MAT. Sí: l' he vist desde 'l jardí
 que baixava de la serra
 dirigitse 'nvers aquí.
 Eix home porta la guerra
 hont sempre habita la pau.
 ¡Aixís caygués de la sellal (*Ab ira.*)
 pus, sa vinguda me plau
 com la d' en Josep Botella.
 Si pogués, li privaria
 que en esta terra tornés:
 tractarlo sempre voldria
 com temps enrera al francés. (*Ab ira.*)
 Sí, Maria, l' aborreixo;
 que es orgullós y obstinat.
MARIA. Matias, jo 'l compadeixo, (*Compassiva.*)
 perquè lo veig desgraciat.
 Ell m' estima; jo 'l desdenyo:
 ell, sa esposa me vol fèr;
 será inútil son empenyo,
 pus, may seré sa muller...
MAT. Mès, sa mare?
MARIA. Tens rabó:
 desitja sia comptesa.
MAT. ¡Perqué desitja un blassó,
 si li ha de portar tristesa?
 L' orgull li róba, Maria,
 á sa mare part d' amor;
 desitjar ella deuria
 lo que desitja aqueix cor.
 (*Senyalant lo de Maria.*)
MARIA. Fillla d' un baró, ma mare (*Ab tristesa.*)
 anhela un noble per' mí.
 ¡Quántas vegadas mon pare
 ha volgut un pergamí
 peraqué visqués contenta!
MAT. (*Ab desdeny.*) A fe, fe, es mania estranya.
 Un pergamí representa
 ja molt poch en nostra Espanya;
 perquè, segons tinch entès,
 qui tè diners, ara es noble,
 (*Ab ironia satírica.*)

tant si fill es d' un marquès
com fill d' un home del poble.
Noblesa! sòls la de aquí (Tocantse 'l pit.)
avuy dia es la estimada;
que aqueixa de pergamí...
ja es noblesa caducada. (Ab despreci.)

ESCENA VI.

Dits y DONA DOLORS.

(Surt dona Dolors mostrant molta satisfacció per l' arribada del Compte, disposantse per' rebre-lo.)

D.^a DOL. Ja es aquí 'l Compte del Prat.

MARIA. ¡Ma mare! (Apart.)

MAT. (Apart.) ¡Dona Dolors!
La tragèdia ha comensat,
y luego vindrán los plors.)

D.^a DOL. ¡Ah! ja puja!

MAT. (Apart.) Jo me 'n vaig...

(Ab disgust y mostrant impaciencia per anàrsen.)

Ja tenim la guerra aquí.

D.^a DOL. De tant pler no sé 'l que 'm faig...

María! (Senyalantli que se li acoste.)

MARIA. (Apart.) ¡Pobre de mí!

ESCENA VII.

(Dits, y luego entran D. Tomás y 'l Compte del Prat, vestit de viatge, ab botas de montar, portant en la ma 'l fuet.

D. Tomás fá la acció de presentar lo Compte á las señoras.)

D.^a DOL. Bèn vingut, Compte del Prat, (Ab goig.)
siáu á la casa mia. (Lo Compte se inclina salutant.)

COMP. En ella sempre he trobat franca amistad y alegría.

D. TOM. Tanta bondat... (Mostrant agrahiment.)

D.^a DOL. Tant favor. (Id.)

COMP. Jo vos salud' ponselleta,
(Dirigintse á María ab afectació.)
la de puríssim olor.

MARIA.

Gracias, Compte. (*Séria, però ab atenció.*)

COMP.

Sòu, Marieta,

lo estel que 'n mon cel mès brilla,
la reyna del Ampurdá.

¡Felís qui vos tè per filla!

(*Dirigitse també als pares, que 's mostran agraïts del compliment.*)

MAT.

Comensa á descapdellá. (*Ap. y ab antipatia.*)

COMP.

¿Qué valen las enjoyadas (*Ab afectació.*)

ninetas de la ciutat,

ab richs vestits adornadas,

prop d'aqueixa flor del prat?

¿Qué val lo sèu aire altiu

y desdenyosa mirada,

prop d' eix esguart que sonriu

com d' una verge sagrada?

¿Qué valen los llarchs carrers

y 'ls bells passeits tan frondosos,

la ciutat dels Berenguers

ab sos palaus orgullosos,

comparats ab lo Ampurdá,

ab eixa serra verdosa,

ab eix mar, ab aqueix plá,

y ab aqueixa nena hermosa?

D.^a DOL.

Sempre galan fòu lo Compte,

y com á tal exagera.

Si visqués aquí, bèn prompte

lo fastidi...

COMP.

Duradera

fòra, senyora, ma ditxa.

en mitj de tantas bellesas.

MAT.

Duradera!... la desditxa (*Apart y ab ira.*)

que 'ns portarias.

D.^a DOL.

Finesas.

que sòl uu compte sab dir.

(*Adulant.*)

COMP.

Poch temps podré disfrutar

de companyia tan grata,

pus, dins tres jorns, tinch d' estar

en ma heretat de Navata.

D.^a DOL.

Aixó si que no pót sér,

mon amich Compte del Prat.

¿Tan poch gosarém lo pler

de tenirvos al costat?

- COMP. Tenim cassera arreglada
per' dins pochs dias, allí,
y sént la cita donada
per força se ha de complí.
D. Tomás... y al bon Matías
(*Dirigitse als dos.*)
los contam de la cassera :
vindrá 'l baró de Socías
y 'l metge de Camellera.
Espero no 'm negarán
(*En actitud de renovar la invitació.*)
lo pler de sa companyia.
- D. TOM. Per aná á cassá, *endrvant.* (*Aceptant ab goig.*)
sempre dich, es ma alegría.
Tu també vindrás, Matías,
que ets una bona escopeta.
- MAT. D. Tomás, en altres dias (*Escusantse.*)
ma punteria era dreta.
Conech, señor, m' envelleixo
que ja 'n tinch seixanta cinch...
Ara, (*rodant lo cap.*) per' res no serveixo,
y aixís, si hu vol, jo no vinch.
- D. TOM. A casa te pots quedá.
(*Mostrant son desuj de complaure-lo.*)
- COMP. Matías ho sento molt.
- MAT. ¡ A cassera ab ell ! cá, cá.
(*Tot anántsen. m.^s f. D.*)
mès bé ho passaré tot sòl.
- D. TOM. Si 'n Lluís hagués arribat
de Barcelona, vindria.
Es un cassadó afamat...
y tan jove !...
- COMP. (*Pensantho un moment.*) Bè podria.
Lo vaig veurer á Girona
la tarde de antes de ahí :
venia de Barcelona
ab unassenyoras. (*Ab intenció y mirant á Maria*)
- D.^a DOL. Sí ?
- MIRA, mira, l' advocat ! *id. id.*
- D. TOM. Es molt galant y cortés. (*Abonantlo.*)
- COMP. Semblava un enamorat.
(*Recalcant las paraulas.*)
- D.^a DOL. Es un tronera y res mès.

- COMP. *(Ab intenció de desconceptuarlo.)*
Jo creuré que ab una d' ellas,
mès que amistat, hi ha amor.
(Seguint la intenció.)
- MARIA. ¡ Adèu siáu, il·lusions bellas!
(Apart y ab sentiment.)
- D.^a DOL. Tè mòlt sensible lo cor.)
(Ab ironia com dit en despreci.)
Es un cap que no hi ha res.
- D. TOM. Es un sabi *(Prenent sa defensa ab cert calor.)*
- D.^a DOL. Cà !... Tomás...
quatre versos y res mès
es lo què d' ell sentirás. *(Ab mès intenció.)*
- D. TOM. Estás massa rigorosa.
(Ab disgust y mitg enfadat.)
- MARIA. Lluís es un amich sencer. *(Ab tristesa.)*
- COMP. ¡ Cóm lo defénsa, la hermosa!
(Apart.)
- D. TOM. Lluís es tot un cavaller. *(Ab serietat.)*
En la lluida carrera
del foro, que ja ha acabat,
sempre la nota primera
en tots los anys ha guanyat.
Jove de talent y honor,
ple de bondat é hidalguía,
may voldré que ab tant rigor
se 'l tracte en la casa mia.
- D.^a DOL. ¡ Sempre defensas á 'n Lluís.
(Deixant ja la disputa.)
- D. TOM. Compte, si estan fatigat,
(Transisió, y dirigintse ab atenció.)
descansar vos es precis.
- COMP. Accepto tanta bondat. *(A D. Tomás.)*
Ab lo seu permís, senyoras. *(Saludanllas.)*
- D.^a DOL. Que procurau descansar
ab pau unas quantas horas
(Maria fa tambe un saludo d' atenció.)
- D. TOM. Lo quarto 'us vinch á ensenyar.
- COMP. ¡ Qué hermosa n' està Maria !...
(Apart al anársen.)
Cada jorn creix mon amor !...
Si al advocat aborria !...
mès ¡ ay ! Maria lo ador' !...
(Se 'n van lo Compte y D. Tomás. m.^a f. I.)

ESCENA VIII.

DOÑA DOLORS y MARIA.

Maria ab tristesa va á retirarse á sa habitació; però sa mare la deté, mostrant son disgust y reprehenlla per sa indiferència y poch agrado ab lo Compte.

D.^a DOL. Sabent que 'l Compte t' adora,
mòlt desdenyosa hi has estat.
Mès, tu serás sa senyora
perqué es tal ma voluntad.
(*Maria escollta trista y sumisa.*)
Noble y rich en demasia,
hèns y títols te vól dar;
tota soltera voldria
una sort tan gran trobar.
Ab lo temps l' estimarás,
(*Ab carinyo y desitj de convèncerla.*)
y viurás ab ell felis:
per compfert olvidarás
aqueh tronera d' en Lluís,
que, com véus, te tè olvidada,
dant á un' altre son amor.

MARIA. Ma esperansa mès amada
es que ell m' estima. (¡Oh dolor!)
Moriria de pesar
si tingués una rival.
Lluís no 'm pót olvidar...
no voldrá ferme tant mal...

D.^a DOL. Si ab Lluís te casas, serás
sempre sòls una pagesa.
¡May ab ell te casarás! (Ab resolució.)
¡Jo vull que sias complesa!
Viurém sempre en la ciutat, (Ab goig.)
que es allí sòls hont se gosa;
serém, del Compte del Prat,
jo la mare, tu la esposa.

MARIA. ¡No m' estimau, mare mia,
quin 'm vullau sacrificar! (Ab desconsol.)

D.^a DOL. ¿Que no t' estimo, María!
«Qui bè estima... fa plorar.» (Sentenciosa.)

Dels pares es lo deber
guiar sobre tot als fills:
es aixó lo que vull fèr,
apartarte dels perills.
Estás en la edat hermosa
que d' il·lusions víu lo cor;
en eixa edat sempre 's gosa,
no 's coneix may lo dolor.
Mès, ab lo transcurs dels anys
equeixos goits s' evaporan;
venen prest los desenganys,
y los disbarats se ploran.
Maria!.. 'ls nevats cabells
(*Cridantli mès la atenció, sentenciosa.*)
sòn lo millor conseller,
perqué nosaltres, los vells,
llegim en lo advenir.
Si te casas ab en Lluís,
que no es mès que un calavera,
ni un moment serás felís,
desditxa tan sòls t' espera.

MARIA.

D.^a DOL.

¡ Mare mia ! mare mia ! (Ab desconsol.)

Desitjo ton benestar...

Pensa ab lo adagi, Maria :

«qui bè estima fá plorar.» (Sentenciosa.)

¡ Ma filla será comptesa !

(*Apart y ab esperansa. Luego s' en va. m.^a f. I*)

MARIA.

¡ May comptesa jo seré ..

(*Al quedar sòla y resolta.*)

¡ Mare que causa tristesa,

no sènt amor, verdaté ! (Ab desespero.)

ESCENA IX.

MARIA.

¡ Oh Lluís ! oh Lluís ingrata !...

Altras voltas ja estaria

á los peus de sa Maria,

gosant de sa felicitat !

¡ Lluís ! ¿ no sabs que mon cor

está mitj mort de anyoransa

que sòls víu per la esperansa

de que li guardas amor ?
 ¡ Acás no has vist la floreta,
 que trista mor y secada,
 perquè la fresca rosada
 no n' ha besat sa fulleta ?
 ¿ Acás ignoras, mon Lluís,
 que ets tu la rosada pura
 que me cobreix de ventura,
 y que 'm fá viurer felís ?...
 ¡ Quánt tarda ! Ay ! me assessina
 (*Se dirigeix al finestral, mirant á fóra.*)
 una idea !... estich gelosa !...
 ¡ Ja déu tenir, venturosa,
 son amor, aquella nina ! (*Ab sufriment.*)
 ¡ Ay ! ja no 's déu recordar
 que en esta casa olvidada
 tenen sa imatge grabada
 en lloch que no 's pót horrar !
 ¡ Haurá olvidat jorns hermosos
 de delicias que passavam,
 lo mòlt que nos estimavam,
 y lo que eram venturosos !
 ¡ Fins ma vida donaria
 per llegir én lo seu cor
 y véurer que tot l' amor
 guarda á sa pobre María !
 Per véurer que guarda pura
 aqueixa santa passió ;
 que amor fingit, no 'l vull, nó,
 pus, sòls pót causar tristura !
 ¡ Dèu mèu ! si só desgraciada !
 Me ha dit lo Compte del Prat
 que es un' altra la sua amada...
 De segur será veritat...
 Ma mare, 'l Compte, lo Lluís,
 tots causan ma desventura...
 ¡ Qué he fet per' no sér felís !
 ¡ Ay de mí ! (*Ab desconsol.*)

ESCENA X.

MARIA y MATIAS.

(*Matias surt al llindar de la porta ab un hermós ram á la má, y al contemplar á Maria ab sa tristesa, diu parlant ab sí.*)

MAT.

¡ Pobre criatura !

¡ Ay !... lo mèu cor s' entristeix
quant no está alegre Maria ;
lo sèu dolor me aturdeix !
¡ Pobreta !

MARIA.

(*Pensant y parlant ab sí.*) Si jo fingia,
quant ell arribás aquí,
que 'm plau del altre l' amor,
pót sèr llavoras... sí, sí:
(*Ab convenciment de què es oportuna y acerta-
da la idea que li ocorre.*)
— profundisaré 'l sèu cor...
en fingir m' esforsaré.

MAT.

¿ En que estará discorrent ?
(*Apart y afectuós.*)
No hu entench.

MARIA.

(*Ho provaré. (Parlant ab sí.)*
Aqueix medi es excel·lent.)

MAT.

Maria ! (*Adelantanse envers ella.*)

MARIA.

¿ Qui hi ha ? (*Mitj sorpresa.*)

MAT.

Só jo (*Ab molt agrado*)

MARIA.

Qué vóls ?

MAT.

Lí porto lo ram. (*Mostrantli.*)

MARIA.

(*Me engalanaré, milló. (Apart ó pera sí.)*

¡ Qué succehirá ! Vejam.
(*Prenent y admirant las flors.*)

¡ Bonicas sont estas rosas !

MAT.

No tant com vosté, pubilla.

(*Ab carinyo familiar.*)

MARIA.

Aquestas blancas ¡ que hermosas !
Gracias, vellet. (*Despedintse afectuosa.*)

MAT.

(*Al quedar sol.*) ¡ Pobre filla !
(*S' en vá. m.^s f. D.*)

ESCENA XI.

MARIA.

Que bonica n' es la flor
mullada per la rosada,
sembla de brillants sembrada
i quan mes viu n' es son color !
Ditxosas flors q' viviu
ab l' aire que os esporta 'l cel
que fins destil·lèu la mel
pus cap amargor teniu. (m.^s p. I.)

ESCENA XII.

LLUIS y MARIA.

Entra Lluís vestit de NEGLIGÉ, ab roba d' estiu, sombrero de palla, etc. però elegant. Porta espuelas y fuet. Maria surt també en eix moment de sa habitació ó quarto, y al véuer a Lluís queda sorpresa.

LLUIS. i Maria! prenda adorada !
(*Ab goig y amor y li pren las mans.*)
De anyoransa me moria !
MARIA. i Ay de mí ! (*Apart y manifestant turbació*)
LLUIS. Nineta amada,
(*Maria baixa los ulls.*)
¿ qué tens ? ¿ qué tens, oh María !
(*Pausa, y luego estranyanse de sa sorpresa y silenci, ab los ulls baixos.*)
¿ Perqué los téus ulls hermosos
ara los clavas al sol ?
¿ Perqué los seus raits preciosos
no vols que 'm donem consol ?...
Amorose'ta, respon ; (Ab carinyo.)
dígam' que encara m' estimas...
MARIA. i Dolsas sas paraulas són !
(*Apart y no podent casi cóntenirse.*)
LLUIS. i Maria mè desanimas !
(*Després de una pausa.*)
Altras voltas, quant venia (Reconvenintla.)

despres tant temps, te alegravas.

Ara estás trista, Maria !...

MARIA.

Oh, nó, Lluís. (*Ab certa reserva y turbació.*)

LLUIS.

(*Ab sorpresa.*) ¿ No m' esperavas?...

¿ Es causa, acás, la sorpresa de ton silenci, amor meu ? (*Ab molt amor.*)

(*Després de pausa.*)

Peró, nó : tu tens tristesa....

(*Ab interés y com alarmat de aquell silenci.*)

tu sènts algun dolor grèu !

¿ Qué es lo que te fá penar !

Dígam' ho prompte !

MARIA.

(*Continuant ab la reserva.*) Res, Lluís...

LLUIS.

Tu me has deixat d' estimar !...

(*Separantse y ab amargura.*)

MARIA.

(*¡ Quánt pateixo ! ¡ Ay ! es precis !*) (*Ap.*)

LLUIS.

(*La causa averiguaré de aqueixa conducta estranya.*)

Ab dissimulo sabré son procehir lo que entranya.)

(*Apart ó pera si.*)

(*En eix moment apareixen y van á entrar en la sala D. Tomás y D.ª Dolors.*)

MARIA.

¡ Ah ! mos pares ! me he salvat ! (*Pera si.*)

LLUIS.

¡ Ingrata !... ¡ Pobre de mí !... (*Id.*)

ESCENA XIII.

Dits y D. TOMAS, DOÑA DOLORS y 'l COMPTE del Prat.

D.^a DOL.

Saludo al nou advocat. (*Ceremoniosa.*)

LLUIS.

Gracias mil. (*Saluda als entrans.*)

D.^a DOL.

(*Apart.*) ¡ Los dos aquí !

D. TOM.

Ola, Lluís ! ¿ qué tal vá ? (*Ab goig.*)

(*En eix moment surt lo Compte de sa habitació.*)

MARIA.

Don Rafael ! ara ho sabré ! (*Pera si.*)

D. TOM.

Vinga, vinga aqueixa má.

Ja sé que tot ha anat bè. (*Encaixant.*)

LLUIS.

Compte, os saludo.

(*D. Lluís y 'l Compte se saludan ab fredor.*)

COMP.

(*Saludant.*) D. Lluís...

(*Durant la següent relació de D. Tomás, lo*

Compte s' acosta á conversar ab Maria, y esta li sonriu y está molt amable ab ell. Lluís no los pert de vista, y procura dissimular sa impaciència y gelosia.)

D. TÒM.

Ja has finit la bona vida :

(Manifestantse afable y gojós.

Sént estudiant s' es felís ;

si 's tè un disgust prest s' olvida.

Recordo quant á Cervera

—ja fá alguns anys!—estudiaba,

seguint també ta carrera,

lo he que allí 'l temps passava.

Vá durar poch, devastava

lo gabatx la nostra terra,

y la pátria demanava

tot lo jovent á la guerra.

Passat eix temps' morí 'l pare,

—que en lo cel sia!—y aquí,

quedantse sola ma mare,

ab ella 'm vaig establí.

Ab Dolors me vaig casar

y tinguérem á Maria:

ja, pus, no poguí pensar

en moudre 'm de casa mia.

LLUIS.

Sa mudansa ja comprench.

(Pera st)

D. TÒM.

Aquí he passat uns quans anys

fét un pagés,

LLUIS.

(Pera si.) Ja ho entench

(Mirant á Maria y al Compte.)

D. TÒM.

Y després de mólts afanys,

y d' estalviar un xiquet,

vaig avansá algunas grogas.

Com á vehí, en Lluiset

ja ho sab bé si n' he fet d' obras.

Lo gabatx me vá cremá,

las garbas, dos anys seguits,

y après lo más de Flassá.

¡Si 'n vaig passar de neguits!

Los qui 'm váren cremá 'l blat,

á cremar mes no 'n tornàren,

rebéren un estufat

que tots la pell hi deixáren:

de modo que per mòlt temps,

lo camp que 'ls vá soterrar
no necessitá pas fems.
que 'l francés ja 'l vá femar; (*Fransisió.*)
Bá, deixem córrer la guerra...
Parlem un rato de tu.

¿Qué tal, en aquella terra,
no t' anyora pas ningú?
Anyorarme? bé pót sér.
He viscut alli set anys,
y sempre un amich sencer
se troba, entre tans companys.

LLUIS.

D.^a DOL.

Y alguna amiga també
la tua ausencia plorará... (*Ab intenció.*)

LLUIS.

(*Pera si*) ¡Quina idea! 'm venjaré!
(*Fingint que li endevina.*)

Alguna, sempre n' hi haurá.

D.^a DOL.

Y es, á voltas, la amistat
missatgera del amor.
(*Ab ironia y mirant á Maria.*)

MARIA

(*Pera si*) ¡Déu méu! si serà veritat?
(*Ab desconsol.*)

D. TOM.

¿Y bé, Lluiset? (*Posantli la mà á l' espátlla.*)

LLUIS.

(*Mirant á Maria.*) Jo? senyor,
una amiga bondadosa
bé es cert que la tinch allí.

D.^a DOL.

¿Y qué tal? es mólt hermosa
y molt elegant?

LLUIS.

(*Ponderant.*) Oh! sí!
Quant per la Rambla passeja,
tothom se gira á mirarla;
totas li tenen enveja.

D. TOM.

Y tu déus acompanyarla?

LLUIS.

Sí senyor. móltas vegadas.

D. TOM.

¡Ay *dimontri* d' estudians!
Per tot teniu estimadas.

LLUIS.

Es una amiga.

D. TOM.

Ah! bergants!

Mira que també ho he estat,
y 'm recórda lo que feya:
sempre estava enamorat
de la derrera que veyá. (*Recordantlo ab goig.*)
¡Quin temps aquell més felis!
També 'l trobaré á faltar.

LLUIS.

D. TOM. (*Pausa y transició.*) Després parlarem, Lluís.
 MARIA. ¡Y á en aquesta estima! (*Apart al Compte.*)
 COMP. Es clar.

D. TOM. Ara, anem al menjadó,
 (*Diriginse particularment à Lluís.*)
 que déus estar fatigat,
 y mitj vaset d' aquell bó
 anirà molt bé, es veritat?
 Dolors, ves, posa á la taula
 (*Mostrant desitj de obsequiarlo amistosament.*)
 llangonissa... y... confitura... (*m.^s f. I.*)

(*D.ª Dolors s' en vá, y D. Tomás la segueix, agasant á en Lluís del bras. Lo Compte y Maria permaneixen en la escena, conversant.*)

LLUIS. (*Pera si.*) ¡A'n á mi, ni una paraula!
 (*Mirant à Maria ab despit.*)

COMP. (*A Maria.*) ¡Vostre amich! me dáu ventura!
 (*Ab goig.*)

D. TOM. (No entench lo que passa aquí!)
 (*Sortint ab Lluís, pera si. m.^s f. Y.*)

ESCENA XIV.

MARIA y 'l COMPTE.

COMP. Vostre desdeny me matava:
 (*Mostrantse apassionat.*)
 vostre amich seré, sí, sí!

MARIA. Eixa serà ab la qué anava,
 quant vosté 'ls vegé á Girona! (*Ab tristesa.*)

COMP. La mateixa acompanyava:
 la conech de Barcelona.

MARIA. Ingrat! ingrat! com m' enganya!

COMP. ¡Sempre pensant ab en Lluís!
 (*¡Y éll secunda eixa patranya!*)
 Van á renyir, de precís.)

MARIA. Y... ¿eixa nena ab qui ell anava,
 es tan guapa com suposa,
 que enveja á totes causava?

COMP. (*Pera si.*) (Ni la conech!) Es preciosa!
 (*Pausa, y diu lo Compte ab passió.*)
 Maria! lo séu amor
 podré, ditzós, alcansá?

- MARIA. ¡Ay don Rafel lo méu cor
estimar més no podrá.
Contant que d' ell era amada,
vivía pensant ab ell;
me alegrava sa mirada:
tot lo d' en Lluís era bell.
Esperaba, ab dols afany,
que sa carrera acabés:
ja l' ha conclosa aquest any,
y veig desenganys no més! (Ab desconsol.)
- COMP. Mon amor mitigará
lo séu desconsol, Maria.
- MARIA. Son amor no 'm tornarà
la ditxa que jo tenia!
- COMP. ¡Ni tan sóls una esperança (Suplicant.)
de sér ditxós puch tenir?
- MARIA. En lo advenider, no alcanza Tot anantsen.)
l' ull més clar poder llegir!..
- COMP. Maria, me fá felís!
Ab lo temps me tindrà amor! (S' en va.)
(Al anársen lo Compte, surt Lluís, que há sen-
tit los dos últims versos de aquell, desde la por-
ta.)

ESCENA XV.

D. LLUIS.

(Entra en la sala, y 's passeja un moment agitat, mostrant
la amargura que sent y 'l rencor que li inspira lo Compte.)

Me venjaré! es precis! (Ab desespero.)
¡Ay!.. se 'm destrossa lo cor!..
(Posantsi las mans.)
¡Ah Compte! Compte del Prat! (Ple de ira.)
un dels dos ha de morir!
¡Si 'us mato, me hauré venjat;
si móro, fora patir!
La boca de una pistola
nostra sórt decidirá...
Pausa: se mostra agitat y reflexiona un mo-
ment.)
No! l' idea 'm desconsola,

que es un medi poch cristià.

Sempre contrari he sigut
de aqueixos *lances de honor*;
que en surt culpable 'l vensut,
è innocent lo vencedor.

Y amés, si al Compte, Maria
lo amor que era méu li ha dat,

¿perqué matarlo voldria!

¿quina culpa té 'l del Prat?

Cap, á fe mia: ella sola
la causa es d' aqueix pesar,
d' eix pesar que 'm desconsola,
que me arribará á matar!.,

Després de quatre anys d' amor,
quant ja la ditxa tocava
de ferla meva... ¡oh dolor!

he conegut m' enganyava!..

Tot, perquè? per' sér comptesa,
per' tenir palaus, criats,
cotxes é inmensa riquesa
que 'ns falta á molts advocats.

¿De qué serveix lo talent,

la joventut, l' honradés,

si l' home no es opulent?

De res li serveix! de res!

Al talent lo supleix l' or,

al amor la vanitat,

y á la dolça pau del cor

un rich vestit de brocat.

La dóna es mercaderia

que, qui 'n don' més, se l' emporta,

pus l' estimar, avuy dia,

per' casarse, res importa.

En sigle ben trist vivim,

que sens' diners no 's fá res.

¡Desgraciats los qui tenim

una carrera y poch mès!

Desgraciats los qui havem nat

després que nasqué 'l primer,

que 'l costum del Principat

quasi nos posa al carrer!

¡Si jo fós l' hereu, Maria,

no 'm despreciarias, nó!

Pero, encara 'm faltaria
poder ostentá' un blasó !
(*Pausa y diu ab resolució.*)
De aquesta casa m' en vaig,
y també del Ampurdá ;
que nosa aquí tan sòls faig,
y á fé no 'ls vull destorbá' !

ESCENA XVI.

D LLUIS y MATIAS.

D. Lluís passeja precipitat, y al sortir, resolt, pera marxar de la casa hont havia arribat fà poch tant content, se topa en la porta ab Matias, que vá á entrar, y á qui diu ple de amargura.

LLUIS. ¡ Adèu, Matias !!...
MAT. (*Alarmat per l' aspecte y de Lluis.*) ¡D. Lluís!..
¿ Qué li pasa ! ¡ ahont s' en vá?..
LLUIS. ¡ Ara 'l compte es lo felís !
(*Ab amargura y ponderant.*)
Maria me aburreix !!...
MAT. (*Molt admirat.*) Cá !...
No ho puch créurer : no pót sér !
LLUIS. ¡ Per ma desgracia es veritat !
MAT. ¡ Ella á D. Rafel voler ! (*Estranyánten.*)
LLUIS. ¡ A Dèu !... (*S' en vá resolt. m.ª f. D.*)
MAT. ¡ Me deixa parat !
(*Al quedar sòl é ignorant lo que passa.*)

ESCENA XVII.

MATIAS, sol.

Queda mòlt rato pensatiu y confús, y diu luego ab tó de dupte.

Que María lo aborreix...
que estima al Compte del Prat...
no entench lo que succeheix...
jo hu aclararé aviat.
¡ Pobre Lluís! casi plorava

quant me ha dit: «Adèu, Matias...»
Y jo que ab goig esperava
véure'ls casats dins poch dias!...
¡Un bon chasco m' en he dut!
De Maria, me ha estranyat
que al menjador no ha vingut,
quan don Lluís ha berenat;
y que ab lo altre se quedés
aquí á la sala á parlá.

ESCENA XVIII.

DON TOMAS y MATIAS.

D. TOM.	Matias! Lluiset hont es?	(<i>Busc antlo.</i>)
MAT.	Corrent á caball pel plá.	(<i>Afligit.</i>)
	Fá un xich que, ple de dolor,	
	me ha dit: «¡Matias, adèu!...»	
	¡Maria ja no 'm tèn amor!	
	ara 'l Compte es l'amat sèul»	
D. TOM.	¡Qué dius ara!	(<i>Molt admirat.</i>)
MAT.	Lo qué sènt.	
	¡Pobre don Lluís!..	
D. TOM.	No pót sér.	
	(<i>Després de una pausa.</i>)	
	Matias, ves al moment	
	á buscar á ma muller. (<i>Matias hi va. m. f. I.</i>)	
	(<i>D. Tomás queda passejant ab agitació y pen-</i>	
	<i>satiu.</i>)	

ESCENA XIX.

D. TOMAS.

Lo que es ab lo Compte, may.
Fora perdre l'alegria. (*Mostrantse resolt.*)
Jo ho arretglaré, això ray...
Vull ditzosa la Maria.
Si quant un se casa á gust
li costa tan viurer bè...
No, nó, lo que es á disgust
jo may ho permeteré.
Es sacrificá' una filla

merament per l'interés.
 Lo mateix que ma pubilla
 riquesas necessitats!...
 Ab las montanyas de suro
 y ab lo más Gran de Flassá,
 may pót tenir cap apuro:
 com una reyna viurá...
 Tinch que disgustá' á la mare,
 ó bè, disgustá' á la filla... (*Com amohinat*)
 L' amor d' espós y de pare
 en lluyta están. La pubilla,
 moriria de pesar (*Ab tristesa.*)
 si ab D. Rafel la casés;
 si ab Lluís la deixo casar,
 no sé que vindrá després.
 (*Pausa, y continua vehentse confós y afligit per tanta contrarietat.*)
 ¡Qué 'l cáp me bull, m' apareix!
 ¡Válgam' Dèu! qué tinch de fè?
 ¡Eix enredo m' aturdeix!...
 Y que faig?... ja ho pensaré...

ESCENA XX.

DON TOMAS, DOÑA DOLORS y MARIA.

D. TOM. (*Cridant.*) Maria! (¡Qué haurá passat.)
 (*Pera si.*)
 Esplicam', qué ha succehit?
 (*Al sortir Maria ab molta serietat.*)
 ¿Perqué ' Lluís ha marxat
 tan prest y tan afligit?
 ¿Perqué, anátsen, á en Matias
 (*Doña Dolors va entrant y escoltant.*)
 li ha dit que tu no l' amavas?
 ¡ Respon las preguntas mias!
 Pare! jo!... (*Molt sumisa y confusa*)
 D. TOM. ¡Nos enganyavas!... (*Miranlla irat.*)
 D.^a DOL. Y en no estimarlo fa be!
 (*Prenent la defensa de Maria.*)
 perquè en Lluís te un altre amor.
 D. TOM. ¿Qué dius ara!
 D.^a DOL. Lo que sé!

- D. TOM. ¡ Imposible !
 MARIA. (*Timida y ab dolor.*) Si senyor !
 Sí : d' una de Barcelona
 fá temps que está enamorat ;
 y ab la mateixa á Girona
 lo vegé 'l Compte del Prat.
 ¡ Pobre de mí !
- D.ª DOL. Mos consells,
 Maria, haguésses seguit...
 ¡ May voleu créurer als vells !
 ¡ Quántas vegadas te he dit
 que 'n Lluïset no 't convenia !
- D. TOM. No hu crech, per mès que m' ho diheu !
 ¡ Ell no estimarte, Maria !
- MARIA. ¡ Ay ! nó, pare ! (*Ab amargura*)
 D. TOM. (*Com planyentlla.*) ¡ Válgam' Déu !
 D.ª DOL. En cambi, 'l Compte del Prat
 (*Com aconsolantlla.*)
 te darà títols y amor ;
 no 't recordes del ingrát
 que t' enganyava !
- MARIA. (*No poder contenir sa amargura.*) ¡ Oh dolor !
- D. TOM. ¡ Qué dius ara !
- D.ª DOL. Sí, Tomás !
 (*Ab resolució per decidir á Maria.*)
 ¿ no es veritat, filla estimada,
 que ab lo Compte 't casarás ?
- MARIA. ¡ Ja que me veig despreciada...
 (*Ab amargura y resolució.*)
 del Compte esposa seré !
- D.ª DOL. ¡ Filla meva ! 'm fas felis ! (*La abraça.*)
- D. TOM. Si ell no la estima, fá bè.
 (*Aprobant pero ab molta tristesa.*)

FI DEL ACTE PRIMER.

ACTE SEGON.

Lo teatro representa una sala de la Fontana da Barcelo-
na, ahont viu don Lluís. Portas á tots costats, de vá-
rias habitacions ó quartos de hostes, que són los de la
familia de don Tomás, de 'n Matias, etc., y també lo
del dit don Lluís, etc.

ESCENA PRIMERA.

PERET, *que estará fent la endressa y arreglant.*

Las deu están per' tocar:
(*Mirant un rellotge de paret.*)
ja es l' hora que á D. Lluís
lo tinch d' anar á cridar.
Compláure'l sempre es precis,
que es l' home més bondadós
que ha vingut á la Fontana.
Es tan franch, tan carinyós,
que un sempre 'l serveix de gana.
Set mesos fá que es aquí
y alegre may no l' he vist:
de segur que 's vá á afluïr,
si continúa tan trist.
(*Pausa, y tocan las deu*)
Las deu!.. lo vaig á cridá'.

(*m. p. I.*)

ESCENA II.

MATIAS.

*Entra pel foro, vestit de guarda-bosch,
mostrantse amohinat.*

¡Quín bullici, Verge Santa!
Mon débil cáp se m' en vá!
Si tan moviment espanta!
Tinch los colzes mitj macats
de las empentas que 'm davan;
tots semblavan escapats
de tan depressa que anavan,
¡Dèu m' en guard', de viure' aquí,
eu mitj d' aqueix alborot!
Si hi visqués, 'm sembla á mí
que aniria prompte al clot!
Que 'ls que en lo bosch havem nat
y en ell harem envellit,
la vida de la ciutat
sòls nos pót donar neguit.
Tot aqueix luxo y grandesa,
y eixos carrers sumptuosos,
sòls me darian tristesa !
¡ Los boscos són mès hermosos !
¡Ay! ¡quánt anyoro, Ampurdá,
(*Recordanlho ab gòig.*)
tas montayas, ta planura,
aquell mar que 't ve á besá,
y ton riu que dòls murmura!
¡Ampurdá! terra estimada!
¡Quí ho havia de pensar
que en edat tan avansada
te hagués hagut de deixar!
Nó, nó: lo que es en aquí
no m' hi quedo per cap preu,
d' aqueix home vull fugí;
que seria lo amo mèu.
Maria dintre pochs dias
será comptesa del Prat,
passat eix temps, en Matias

demanarà caritat!..

(*Mitg esternit y casi plorant.*)

Barcelona!. Barcelona!..

de tu 'n sentia parlar

y 'm deyan que eras mòlt bona!

¡Ja ho véus! no t' hi puch trobar!

ESCENA III.

MATIAS y PERET, *que surt del quarto de D. Lluís.*

MAT. Jove, escoltarme voleu?

PERET. ¿Qué se ofereix, bon vellet?

MAT. Si se han aixecat sabeu
los senyors del vint y set,
los que arribáren ahí?
dos vells y una joveneta.

PERET. Sí, se han llevat dematí:
han sortit fà una estoneta.

MAT. Bueno, aquí 'ls esperaré.

PERET. Se vos ofereix res més?

MAT. No, gracias. Me sentaré. (*Peret se 'n vá.*)
(*m.^s f. I.*)

ESCENA IV.

MATIAS.

Si véure' á D. Lluís pogués,
mas penas li contaria!

Pero, hont lo vaig á buscar?

Si averiguar jo podia
ahont ha anat á parar!...

Esta ciutat es tan gran,
que 'm sembla may ho sabré.

Cá! sería estar buscant
una agulla ab un pallé.

ESCENA V.

MATIAS y LLUIS.

Surt D. Lluís pensatiu de sa habitació, dirigintse cap á la porta, com per sortir de casa, y al véurer á en Matias que 'l mira ab tanta atenció, lo regoneix, al mateix temps que en Matias á ell, y l' abraça.)

MAT. ¡ Y es ell !... (*Mostrantse molt admirat.*)

LLUIS. (*Sumament sorprès*) ¡ Matias !

MAT. (*Prenentse las mans.*) ¡ D. Lluís !

LLUIS. ¡ Tú per Barcelona ?

MAT. Sí !...

He vingut... per compromís.

LLUIS. Celebro véure 't aquí.

MAT. Set mesos fá que no 'l vey
y á fe, á fe, que l' anyorava :
tornarlo á véurer no creya !

LLUIS. Véure't també desitjava.

¿ Qué diuhen per l' Ampurdá ?

MAT. Tothom bo.

LLUIS. ¿ Y D. Tomás ?

MAT. Ha sortit á passajá'.

LLUIS. ¡ Qué es aquí ? (*Com duptantne y molt admirat*)

MAT. ¿ Qué no hu sab pas

que casam á la Maria,
dintre poch, áb lo del Prat ?

LLUIS. Que 's casassen no sabia.

(*Dissimulant sa sorpresa y dolor.*)

MAT. Si que está ben atrassat !

LLUIS. Que 's volian ja ho pensava :
l' estiu passat ho vegí.

MAT. Com que vosté la enganyava
tenint altre amor aquí !...

Y bè, ¿ ja es casat D. Lluís ?

LLUIS. ¡ Cóm ! que 't tornas boig, Matias ?

¿ Perqué me parlas aixís ?

¡ Tan bè com jo no sabias
que á ella sola estimava ?

MAT. Al principi ; més després...

D. Lluís, vosté la enganyava.
A l'altra estimava mès.

LLUIS. Matias, jo te asseguro
que no entench eix embolich.

MAT. Anem... D. Lluís... (Ab salameria.)

LLUIS. Jo te ho juro !

Matias, tu ets mon amich,
y en nom de aqueixa amistat,
esplicat': fesme eix favor !

MAT. Bèn prompte m' hauré esplicat.

LLUIS. ¡ Parlar d' ella 'm don' dolor ! (Pera sí.)

MAT. Lo que sé li vaig á dí': (Ab sinceritat.)

segons tinch entés, D. Lluís,
vosté ab una de aquí,
hi tenia un compromís.

La Maria ho vá sabé',
y veyentse menyspreada
ab l'altre se prometé,
y... prompte hi será casada.

LLUIS. Matias!... te han enganyat.

Sòls á Maria estimava !

¡ Jo he sigut lo despreciat !

MAT. ¡ Que ella á vosté l' enganyava ?

No pót sér.

(Resolt.)

LLUIS. Per' sér comptesa
es que 'm va deixar Maria !

MAT. Aixó fóra un vilesa !... (Duptantne.)

LLUIS. En altre temps ho sería !

ara, nó ; pus no hi ha amor.

MAT. D. Lluís. no me diga aixó ;
que mentres que tingam cor
viurá eixa santa passió.

LLUIS. ¡ Ets vell, y 'l món no coneixes !

(Ab desengany.)

La riquesa es lo primer.)

¡ Felis tu, que t' envelleixes
y tens lo cor tan sencer !

Jo sòls tinch vint y sinch anys

y ja estich desenganyat

Jo ho véus, los mèus desenganys
venen de no sé' estimat.

MAT. Li dich que no puch compéndrer
la conducta de Maria.

LLUIS. ¡ No comprens que 's puga véndrer
per un títol l' alegría
que, estimant, l' ánima gosa ?
¿ No comprens que per riquesa
venga son cós una hermosa,
una senzilla pagesa ?
¡ No hu comprens !... Ni tampoch jó !
Mès per desgracia es veritat.
Matias !... La que fa aixó
tè lo cor envenenat...

MAT. Pero, assosségues', D. Lluís,
(*Procurant calmarlo.*)
No pense mal de Maria,
per Dèu: oh !... no 'm sia aixís :
¡ Si lo que pateix sabia,
li tindria compassió !

LLUIS. Jo crech que es mòlt desgraciada.
Prest l' esplendor d' un blassó
La farà sé' afortunada ;
pres fugirá eixa tristesa
que tu 't pensas que ella tè.
En sént María comptesa
será felís.

MAT. No hu pót sé'...
Ella á vosté l' estimava ;
peró al Compte... l' aborria.
De vosté tan sòls parlava
plena de goig la Maria.
Quan dona Dolors li deya:
«del Compte serás esposa,»
dos llagrimetas ne veyá
lliscar per sa cara hermosa!
Quant li deya don Tomás:
«est any acava ton Lluís,
prompte sa esposa serás,»
li escapava un dòls sonrí.

LLUIS. ¡Ma vinguda desitjava
y al véure 'm se vá entristír?
¡Sí que ab gran pler m' esperava!...
¡ni una paraula 'm vá dir!
En va li vaig preguntar
la causa de sa tristura:
may me volgué contestar.

- MAT. Tal volta, pobre criatura,
la sorpresa... la emoció...
de contestar le privàren. (*Escusantla.*)
- LLUIS. No era aixó, Matías, nó!
Pus que ab lo Compte parlàren
tot seguit, ab interés,
y á mi, ni sòls me mirá!
Àmich mèu, no parlem més
d' eixa ingrata que 'm deixá!
Per' olvidarla, lo mar
vull posar entre ella y jo.
¡Lluny d' aquí m' en vull anar!
- MAT. ¡Valgam Dèu! no fassa aixó.
No tè 'l judici cabal,
si s' embarca.
- LLUIS. Ho tinch de fé. (*Resolt.*)
De Manila só fiscal,
y á Manila m' en iré.
Demá, al apuntar lo dia,
una velera fragata
me allunyarà de Maria.
- MAT. Quèdes' y olvide á eixa ingrata.
Fássam', D. Lluís, eix favor:
no emprenga tan llarch viatge. (*Suplicant.*)
- LLUIS. Nó: ja tinch lo passaport,
y vaig á pagá 'l passatge.
Adèu, aviat tornaré
y 'm despediré de tú.
- MAT. No s' embarquel... (*Seguinlo fins á la porta.*)
- LLUIS. (*Resolt.*) No pót sé'. (*Pausa.*)
No parles d' aixó á ningú. (*S' en vá. m.ª f. D.*)

ESCENA VI.

MATIAS.

¡Pobre jove! si sofreix.
(*Ab convenciment y tristesa.*)
pel desamor d' una ingrata!
Si allí baix aixís pateix,
dins poch lo dolor lo mata.
¡Ah! si fós jove com ell,
acompañarlo voldria.

Més ara!... ja só tan vell. .
que sòls nosa li faria!...

ESCENA VII.

*Matias, D. Tomás, Dona Dolors, Maria, lo Compte del Prat, y un criat de aquest, vestit de llibrea, portant vari-
as capsas. Maria vestirà de negre ab caputxa de gro
blanch, guarnida de puntas; Dona Dolors, ab mantell-
na negra. D. Tomás, de sombrero y levita ó palto, y 'l
Compte ab traço molt afectat.*

D. TOM. ¿Fá molt rato que esperaras.
(*Entrant ab los demés.*)
Matias?

MAT. Ja fá un xiquet.

D. TOM. ¿Perqué á passejar no anavas
per la Rambla?

MAT. Ja ho he fet.

D. TOM. Y bè, qué tal? t' ha agradat
esta ciutat tan hermosa?

MAT. Aixís, aixís: me ha cansat (Amohinat.)
tant bullici y tanta cosa!

Després, ho critican tot, (mitj enfadat.)
y fins á mi 'm criticavan.

me deyan que era un parrot,

y s' en reyan... y 'm miraran...

La mosca 'm pujava al nas... (Ab ira.)

y bè prompte, 'm sembla á mí,

que 'ls hi ensenyo, 'l contrapás

als letxuginos d' aquí.

D. TOM. Vamos, Matías, catxassa... (Calmantlo.)

Per poca cosa t' enfadas.

MAT. Encara n' he tingut massa!

Per menos, altrás vegadas

molt bè 'ls hi haguera ensenyat

lo qué es un ampurdanés.

MARIA. ¡Pobre vell!

(Dirigintse á sos pares y al Compte, com com-
padeixentlo.)

D.^a DOL. (Al Compte.) Y s' ha enfadat!

D. TOM. Riute d' ells, y 't valdrá més. (A en Matias.)

D.^a DOL. (A en Matías.) També á la noya miravan

- perque ab caputxa la veyan :
semblava s' en estranyavan :
COMP. Jo n' he sentit uns que deyan :
«¡que es maca eixa ampurdanesa !...
(*Recalcant 'l'elogi.*)
i li escau mòlt la caputxeta!»
- MARIA. La novedat... (*Modesta.*)
COMP. Ta bellesa,
que no tè rival, Marieta ! (*Ponderant*)
- D.^a DCL. Avuy será l' últim dia
que caputxa portaràs
- MARIA. ¡ Ay ! y perquè , mare mia ?
D.^a DOL. Perquè ? perquè vestiràs
com las senyoras de aquí.
La modista 't portará
los vestits, demà al matí,
y bè 'ls hauràs d' estrenar.
- D. TOM. A fins que que sia casada,
bè pòt vestir de pagesa.
- D.^a DOL. Nó, que fòra criticada.
Mòlts saben que es la promesa
de D. Rafel : qué diran,
si aixís la veuhen vestida ?
- D. TOM. ¡ Qué han de dir ?
D.^a DOL. S' en burlarán.
- COMP. Aixó nó.
MARIA. Tota ma vida
estas robas be portat,
y 'ls tinch estimació.
- D.^a DOL. Per' lo tèu futur estat,
eix vestit no es propi, no.
- MAT. (*Desitjo ab vosté parlá'*
de certa cosa, tots sòls.
(*Matias apart á D. Tomás. S' en vá.*)
- D. TOM. ¿ Qué es lo que 't passa ? qué vòls ?
(*Contestant apart. m.^s f. I.*)
- D.^a DOL. Portau al quarto, María,
eixas capsas.
- COMP. (*A Maria.*) Un instant
te deixaré, esposa mia.
(*Mostrantse carinyós. Maria m.^s p. D.*)
Pares, me están esperant
en mon palau, mos parents.

D. TOM. Dintre de poch tornaré.
 D.^a DOL. No fassa pas compliments.
 COMP. Torna aviat.
 No tardaré
 (vaig las joyas á buscá
 y á la noya sorprendré.) (m.^s f. D.)
*Lo Compte s' en vá, saludant; Maria y lo
 criat entran en lo quarto portanthi las capsas
 etc., sortint poch després lo criat. que s' en va.)*

ESCENA VIII.

D. TOMAS y DONA DOLORS.

D. TOM. (No crech me puga agradá
 per gendre ca, no pot se.)
 D.^a DOL. Veritat que val tant or.
 com pesa. No hu fá, Tomás ?
 D. TOM. Com que no està gayre gras,
 mòlt poch pesa.
 D.^a DOL. Estás d' humor !
 Vamos, que hi será felís
 nostra estimada María,
 y desdixada sería
 si fóra esposa d' en Lluís.
 Los nobles, son tan galans,
 tan carinyosos, tan bons,
 que, pobres, valen milions.
 D. TOM. Per tu, los nobles son sants ; (Picat.)
 y 't sembla que sens blassó
 ño hi pót haver gent honrada ;
 y estás mòlt equivocada.
 D.^a DOL. Deixém aqueixa qüestió ;
 porque tu, sént fill del poble,
 als del poble protegeixes,
 y may, que es may concedeixes
 lo mòlt més que val un noble.
 D. TOM. ¡ Que tingam la festa en pau,
 Dolors ! (Ab enfado)
 D.^a DOL. Sí : deixémho estar.
 Home , no t' has d' enfadar !
 ¡ Quin geni ! Quant lo palau
 de Compte n' habitarém,

tè l' haurás de reprimir?
ó sinó ?

D. TOM.

Bè ! qué vóls dir ?...

D.^a DOL.

Que mòlt criticats serém
pèls nobles que allí vindrán.

D. TOM.

Si 'm criticán, que hi vóls fè ?
jo també 'ls criticaré.

D. DOL.

Es que de tu s' en riurán.

D. TOM.

¡ De mí ! no s' en riurán,
— ¡ *Vatua listus sentada !* =

ó una llissó bèn donada
qui 's burla de mi, s' en dú !

D.^a DOL.

No hi ha rahó contra un noble :
si 't critican callarás,
y ab ton deber cumplirás.

D. TOM.

¡ Dolors ! dich. ...

(*Ab imperi.*)

D.^a DOL.

Ab despreci.) ¡ Est fill del poble !

D. TOM.

¿ Entonada ! ¡ vanitosa !

¡ Val més la meva honradesa,
que tota aqueixa noblesa
caducada y orgullosa !
Contestan ¿ que li ha costat,
digam, eix blassó que ostenta ?
Lo séu valor representa,
son saber, sa llaeltad ?

Si un de sos avis guanyá
eix titol, ab son valor,
per' son avi fou l' honor.

D.^a DOL.

Y ell eix honor heretá.

D. TOM.

L' honor no s' hereta, nó,
com s' hereta un pergami.

Un descendent d' un botxí
pót sér, com un noble, bó !

D.^a DOL,

¡ Quín sigle més pervertit (*Escandalisantse*)
travessam ! ¡ Jesùs, Déu mèu !

Ara res no respecteu,
los que del poble heu eixit.

D. TOM.

Del poble he eixit, y ab honor, (*Ab dignitat*)
y no sé per quin miracle

vaig esser tan tabernacle,
que 't vaig donar mon amor.

Si llavors hagués pensat
lo mòlt que eras vanitosa,

no fóras ara ma esposa;
no me hagueras insultat.

D.^a DOL. Si d' eix modo 't parlo yo,
es per' donarte un consell,
perque t' en valguésses d' ell
parlant ab gent de blassó.

D. TOM. Tornémhi! sempre ab lo Compte!
No vull que 'm en parles més.
Si com á mi t' agradés,
l' olvidarias bèn prompte.

D.^a DOL. ¡Y que estás malhumorós!

D. TOM. Y no sé perquè Maria,
que tant al Compte aborria,
ara 'l vulla per espós.

D.^a DOL. Perqué l' amor conegué
l' hi tenia.

D. TOM. No es aixó:
ella estimava ab passió.

D.^a DOL. Y enganyada se vegé.

D. TOM. ¡Aquell dimoni d' en Lluís
li féu ben mala passada!

D. DOL. La cosa ja está arreglada,
y fás mal de pensá aixís.

D. TOM. És que no' pót cábre' al cap
que á la noya la enganyás.

D.^a DOL. Y que tan prompte 's casás.

D. TOM. Aixó de casat... qui sab?..

Fins que ho veja, no hu creuré.

D.^a DOL. No ho duptes, perquè 'l del Prat
m' ha dit, que sab que es casat,
y l' ha vist ab sa mullé.

D. TOM. ¡Si al ménos fós bèn felís?..

D.^a DOL. Felís dius? felís será.

Tot lo que vulla 'n farà.

Es tan bo...

D. TOM. Si fós aixís,
ménos mal... ¡Pobre Maria!
la planyo!....

D.^o DOL. Si ja no hi pensa.

D. TOM. Li ha dat mala recompensa.
per' l' amor que li tenia. !

D.^a DOL. Y donchs ¡qué hi vóls fé', Tomás?
olvidemlo que val més.

(Pausa.)

- D. TOM. Si cara á cara 'l trobés,
li diria!..
- D. DOL. ¿Qué 'n farás
d' enfadar'hi! Es lo milló'
que 'l desprécies!
- D. TOM. Crech que sí.
- D.ª DOL. Estás enfadat ab mi.
Espós mèu ? (Ab salameria.)
- D. TOM. No... dona, nó!..
- D. DOL. Si tingués tan sòls lo de (Per' si.)
del tot hi fòra ditxosa! (Tot anánten.)
- D. TOM. Si no fós tan vanitosa (mª p. D.)
fòra una bona mullé (Per' si.)

ESCENA IX.

D. TOMAS. y MATIAS.

- MAT. (Entrant.) He pensant: «vest' en allí,»
quant he vist que tant tardava,
»que pót sér no pensa ab mi.»
- D. TOM. Sí, home, sí que hi pensava.
- MAT. Ja que estám solets, tots dos,
escolte. (Ab reserva.)
- D. TOM. Digas, Matías,
que t' escoltaré gustós. (Ab interés.)
- MAT. Vull marxar dintre pochs dias
á l' Ampurdá. (Resolt.)
- D. TOM. (Sorprés.) ¿Qué hi vòls fè'?
- MAT. P'assar alli ma vellesa! (Trist.)
- D. TOM. Vamos, home,... pens' ho bè... (Ab afecte.)
te morirás de tristesa.
si véus tot solet allí.
No fassas eix disbarat;
val mès que viscas aquí.
- MAT. No vull viure' á la ciutat! (Afligit y resolt.)
- D. TOM. Viurás en hermós palau:
(Procurant convèncerlo.)
aquí estarás com un rey.
- MAT. ¿Y cóm vòl que visca ab pau.
si al Comte no porto lley! (Ple de tristesa.)
¿Cóm vòl que visca felís
prop de sa filla Maria,

si ella es causa que D. Lluís
haja perdut l' alegria!...
¡Pobre jove!... D. Tomás,
sa filla... no t'è perdó!
(*Ponderant ab amargura*)

D. TOM.

Matías!..... acabarás
de explicarte?

(*Ab impaciencia.*)

MAT.

Sí, senyó!

D. Lluís amava á Maria,
(*Mostrant sa sinceritat.*)
à cap altra no ha estimat!
¡Ella á D. Lluís no volia!
Tan sòls volia 'l del Prat
y per enganyá á vosté,
Maria, 'l Compte, y sa esposa,
diguéren..... jo no sé qué...
de una senyoreta hermosa
qué D. Lluís acompañava,
y qué casars' hi volia
y 'l pobret!... tan sòls pensava
en estimar á Maria!

D. TOM.

¡Quín embolich es aquet!
Cóm has sabut tot aixó?
Me faréu torná' ximplet.
¡Ell la amava?

MAT.

Sí, senyó!

D. TOM.

Y, si fós cas que ell mentís?
qué sab ún!

(*Duptant.*)

MAT.

(*Ab tò misteriós.*) ¡Ay, D. Tomás!
¡Si sabés lo qué ell vá á fer!...
veuria com no es capás
de mentir.

D. TOM.

(*Ab interés.*) Qué?

MAT.

No pót sér

de dirli,

D. TOM.

¿Perqué, Matías!

MAT.

Guardar silenci he promés.

¡Desgraciat!

(*Referentse á D. Lluís.*)

D. TOM.

(*Instantlo.*) Dígam' lo qué es.

Pót sér li puga privar
de fè' una calaverada.

MAT.

¡Ningú 'l priva de marxar!

(*No podent contenirse y no pensant descobrirlo*)

- D. TOM. ¡Tè una marca projectada?
 MAT. ¡Ja ho he dit! ¡Ay, mal *vinatge!*
 (*Pera si, sebenlli grèu.*)
 Tant se val li diga tot.
 Sí, senyor: vá á fè' un viatge
 que... sortirne bè no 'n pót.
 Cap á Manila s' en vá, (*Deplorantho.*)
 pus, de Manila es fiscal,
 y allí baix s' hi morirá,
 que no tè remey son mal!
- D. TOM. Es viatge llarch y exposat
 lo que vól empèndrer Lluís.
 Tan sòls un desesperat
 se pót expresar aixís.
- MAT. Lo mateix que no hu estés
 ab l'engany de la Maria.
 ¡Si lo que pateix sabés...
 fins compassió li faria! (*Molt trist.*)
- D. TOM. Jo 'l vull anar á trobar
 (*Mostrant interessarse mólt.*)
 y pót sér l' en privaré.
 Pus, si arribás á marxar,
 may més tranquil estaré...
 Digam', hont viu?
- MAT. (*Ab vèu mes baixa.*) En aquí.
 Res li diga, que es en va;
 y ell di, podria de mi,
 que un secret no sé guardá.'
- D. TOM. Déixal' d' escúpols, per Dèu!
 Digam' hont es! (*Instantlo mès.*)
- MAT. Ha sortit
 á pagá 'l passatge sèu
- D. TOM. Tornará aquí?
- MAT. Bè ho ha dit.
- D. TOM. Donchs, aquí l' esperaré.
- MAT. Senyor, si res ne traurá. (*Rodant lo cap.*)
- D. TOM. Jo crech que 'l convenceré
 que no se déu embarcá'.
 Escolte: si 's queda aquí
 y véu casada á Maria,
 no farà mès que patí',
 no tindrà un jorn d' alegria!
 Si d' esta terra se allunya,

encara pòt sér felís:
crégame, de Catalunya
déu apartarse D. Lluís.

D. TOM. Conech tens molta rahó:
mès, si jo l' estimo tant..!

MAT. ¡Ah! també l' estimo jo.

D. TOM. Las donas aquí vindrán: (Ab receb)
anéms 'en al quarto tèu,
y en allí l' esperarém.

¡Si hagués sigut gendre mèu
fòra felís!..

MAT. ¡Qué hi farém! (m.^s f. I)

ESCEÑA X.

LLUIS y PERET.

(Peret estarà ocupat ab distracció, no donantse de la arribada de D. Lluís. Est al entrar dirá, per' si, ab dolor la primera quarteta.)

LLUIS Esta nit ja dormiré
á bordo de la fragata!
¡Esta terra deixaré!..
¡l' ayre que hi respiro 'm mata! (Pausa.)

Peret: (Dirigints'hi.) lo mèu equipatge
de embalarlo 't cuidarás.

Fesho bè, que es llarch lo viatge.

Quant ho sia, 'l portarás

á bordo, abans de la nit

l' equipatge ha de se' allí.

(Pausa, y 's trau la bossa.)

Per lo bè que me has servit,
tè: (li don' unas monedas) que 't recordes de mi!

PERET. D. Lluís, no mereixo tant:

(Prenenho ab agraphiment.)

vosté es massa generós!..

LLUIS. Fes aixó.

PERET Vaig al instant. (S' en vá.) (m.^s p. I.)

ESCENA XI.

LLUIS.

¡Quin xicot més carinyós!..
 A en Matias y á 'n ell
 ls' hi tinch estimació.
 Vamos, que son un parell
 de criats, de lo milló',
 Entre aqueixa gent del poble,
 quins cors tan honrats hi ha!
 En Matias, tè 'l més noble
 que en lo món se pòt trobá.
 ¡Pobre vell! quan tornaré
 ja haurá deixat d' existí!
 y á fe, á fe, que 'l ploraré!
 ¡Me reca deixar-lo aquí!...
 si me 'l pogués emportar!.....
 No pòt sér: se 'm moriria!
 ¿Cóm hauria de aguantar
 tan pesada travesia
 un home tan vell com es?
 Me entranya s' en haya anat! (Buscantlo.)
 Esperarme me ha promés,
 y no es pas que haja tardat.

ESCENA XII.

MARIA y LLUIS.

*Lluís se deté, mirant á Maria, y 's regoneixen mútuament
 ab sorpresa. Maria vol retirarse, pero Lluís se adelanta
 un poch com per' detenirla. En tota aquesta escena la
 ironia y l' odi concentrat deuen dominar als dos.*

LLUIS.

¡Maria!

MARIA.

¡Lluís! (Apart y sorpresa.)

LLUIS.

(Acostants'hi y com cridantla á la escena.)

¿Has vingut

á casarte, sens' amor?

¿Quán te n' han dat del teu cor,

MARIA. que sé que te l' has venut!
En sabent lo qué en traguéres
(*Pausa en la contestació de Maria, contenintse
y reposantse de sa sorpresa.*)
quant váres vèndrer lo tèu,
sabrás quánt n' he tret del mèu.
Dígam' per quánt te 'l venguéres?
Jó! Maria?

LLUIS.

MARIA.

LLUIS.

Sí, tú!

Jó?...

MARIA.

¡Tant descaro no esperava! (Ap.)

¡Mes compassiu 'l contava! (Ap.)

*En eix moment D. Tomàs y Matias van a
entrar y se detenen sorpresos, al véurer á Lluís
y Maria que 's parlan reconvenintse.)*

TOM.

Escoltem!. qué será aixó!

(*A Matias, detenintlo.*)

LLUIS.

Si vóls saber quánt n' he tret,

te diré que... poca cosa,

comparat ab la famosa

venta, que del téu has fét.

Ab tu, no 'm puch comparar.

MARIA.

¿Tan poch te n' han dat, Lluís?

LLUIS.

Sí, molt poch: y sènt aixís,

¿per' qué 'ns en hem de ocupar?

Val més que parlem de tu.

Dígam', donch, ¿quánt te n' ha dat

lo Compte que l' ha comprat?..

No 'm respons!..... Mès que ningú

de ta sòrt me alegraré.

MARIA.

¡ Si voldrá sia culpable !

(Ap.)

LLUIS.

Vamos... sias més amable,

ab un amich tan sencé.

Ah ! ja ho comprench :.. Tu tens pò

que quant me digas lo preu

tan alsat que has tret del tèu,

la enveja... nó, dóna, nó...

Si aixís pensas, fas molt mal;

jo ab tu no puch comparar

per cap terme.

(*Irónich.*)

MARIA.

(*També ab ironia.*) Sí, está clar.

LLUIS.

Si vals un duro, jo un ral.

(*Mes ironia.*)

Déixat' de un cor innocent

com lo tèu val un tresor!
¿Que n' hi déu haver d' amor
allí dintre !... Si opulent
com lo Compte hagués sigut,
á fe, lo haguera comprat.

MARIA.

Donchs, vas mòlt equivocat,
no te l' haguera venut.
Fòra mòlt poch la riquesa,
y un títol que tu 'm donésses
per' qué mon cor obtinguésses.

LLUIS.

MARIA.

¿Perqué, senyora Comptesa!
Perqué encara 't faltaria
lo que tinch en mès valor.

LLUIS.

MARIA.

Y es?...

Tenir dintre del cor
honradesa, y no falsia ! (*Ab esforços y dignitat.*)
Jo, falsia !

LLUIS.

MARIA.

Te sorpren...

Vamos, no 'm sias aixís...

(*Ironia.*)

¿Que no tens memoria, Lluís ?

LLUIS.

MARIA.

Massa 'n tinch.

La vas perdent.
perqué, sinó, de segú',
t' haurias de recordar
que com fals váres obrar !
¿Ja no hi pensas?...

LLUIS.

Nó, .. si tu
no ajudas á ma memoria,
res recordo.

MARIA.

Y es estrany,
perqué tan sòls fa mitj any.

LLUIS.

MARIA.

Cóntam', donchs, aqueixa història. (*Pausa.*)

Allí baix, en lo Ampurdá,
hi vivia una pajesa
que era la teva promesa
mòlts anys ja feya.

LLUIS.

Bè vá !
Continúa, que me agrada
aqueixa història, Maria.

MARIA.

Venturosa allí vivia,
contant de tu sér amada.
Que ta carrer 's finís
esperava ab dòls afany,

per' qué, acabat l' últim any,
sa sórt ab ta sórt se unís.
Mès, tu te havias cansat
de tan rústica promesa,
y olvidáres la pagesa
per una de la ciutat.
Es mal fét !

LLUIS.

MARIA.

¿ No tinch rahó,

quant t' he dich que n' ets mòlt fals ?

LLUIS.

Los homes... som infernals !

¡Pobretá!.. ¡No tinch perdó!

Després d' un disgust tan fort,

déu viurer trista, abatuda:

ni déu esser coneguda,

¡sí que ha tingut mala sórt!

tal volta, en algun convent

se haurá tancat... ¡desdixada!..

Li he fet ben mala passada,

te ho confesso...

MAT.

D. TOM.

(*A. D. Tomás.*) Que no hu sènt?

Comenso de véurer clar.

Escoltem!..

(*Mostrantse mòlt atents.*)

LLUIS.

¿Y bè, Maria,

que no acavas?..

MARIA.

(*Ab desconsol.*) ¡Mare mia!

LLUIS.

¿Se ha mórt., ó se va tancar?...

MARIA.

Res de aixó: lo ha menyspreàt:..

(*Recobrant la energia ab dignitat.*)

que altra cosa no mereix

qui tan vilment proceheix,

rompent la fe que ha jurat...!

Y en lloch de viure' ab tristesa,

ó en un convent olvidada,

bèn prompte será casada,

y ademés, será Comptesa!

LLUIS.

Donchs, la noyeta ho ha entés?

(*Irónich.*)

Está clar, que son marit

será... guapo, jove, instruit,

elegant, etcétera...

MARIA.

(*Ab dignitat.*) Es

un home honrat que la adora.

LLUIS.

¿Y ella á 'n ell?

MARIA.

(*Resolta.*) També.

LLUIS.

¡Maria!

Ho créus aixís?.. Jo diria (Ab *seriatat.*)
que 's casa per' sér senyora.
Per' poder son front cenyir
ab la corona comptal...

MARIA.

¡Lluís, tu pensas mólt mal!

LLUIS.

Mès me atreviria á dir:
diria, que la pagesa, (Més *enèrgich*)

que se suposa enganyada,
fóu de mi sempre estimada,
que pel gust de sér comptesa,
sòls, me deixá; y conexent
l' acció tan vil que feya,
digué, que enganyada 's veyá.
(Ab *despreci.*) ¡Ab quín descaro se mént!..

MARIA.

Lluís, tu 't vóls disculpar.
Mès, aqueixa trista història
la sé tota de memòria,
y no 'm deixaré enganyar.
Te daré una proba mès,
per' deixarte xasquejat:
tu fá mólt temps que ets casat:
la noya, encara no hu es.
¿Qui ha faltat al jurament,
ella, ó tu?

LLUIS.

(*Irat.*) ¡Tanta mentida,
me torna á obrir la ferida;
la meva honra s' en ressent!...
Si has prostergat, envejosa, (Ab *dignitat.*)
un noble cor que te amava,
per un altre que 't comprava
perqué ets jove y ets hermosa;
deixa en pau al infelís
que li ha faltat la riquesa
per' comprar tanta bellesa,
no 'l deshonres, nó!

(Ab *esfors.*)

MARIA.

(Ab *sorpresa.*) Lluís!

LLUIS.

Nó digas que se ha casat,
ni de fals lo tractes mès;
perqué, Maria, aixó es
cruel!... vill... (Ponderantlo.)

MARIA.

Qué! no es veritat?

LLUIS. (Ab dolor.) ¡Se m' está escretllant lo cor!!
 ¡Ja mès no 'm puch aguantá'! (Ap.)
 ¡A Dèu per' sempre!!
 (Lluis vá á deixar á Maria, ab precipitació; y esta queda un moment pensativa, y con si li hagués acudit una idea, corre á detenir-lo.)

MAT. (Tocant del colze á D. Tomàs.)

S' en vá!

D. TOM. Encara 's tenen amor! (Pera si.)

MARIA. ¡Quina idea! L' innocent

(Creyent que pót serho.)

sòls ab tant foch se defensa.

Lluís! escolta! (Adelantantse per detenir-lo.)

LLUIS. Nó, la ofensa

es massa gran!

(Girantse, al arribar á la porta de sa cambra.)

MARIA. (Pregantli.) Un moment! (De sa cambra.)

En nom de nostra amistad,

detinchte, per Dèu!

LLUIS. (Ab desdeny.) Maria!

La amistad que ab tu me unia

en despreci se ha cambiat!

No la invoques.

MARIA. (Pregant sumisa.) ¡Válgam' Dèu!

¡No faig massa de humiliarme?

LLUIS. Y bè, qué vols preguntarme?

Digas prompte. (Ab resolució.)

MARIA. (Ab mòlt interés.) L' amor tèu,
 me has dit que enter lo guardáres
 per' la que era ta promesa?

LLUIS. Es mòlt cert.

MARIA. ¿Y á la pagesa
 per un' altra no deixáres?

LLUIS. Nó! Y é qué ve preguntar
 tot aixó!... (Com indiferent.)

MARIA. Me ho jurarias?

LLUIS. Si te ho jurás, qué 'n traurias?

MARIA. ¡Qué 'n trauria!... Ho vols jurar?

LLUIS. Sí, te ho juro. (Indiferent al objecte de Maria.)

MARIA. (Pausa, manifestantse plena de amargura.)

¡Hem sigut

enganyats villanament!

¡Tanta maldat no 's compren!

- LLUIS. Massa tart ho has conegut! (Ab ironia.)
 MARIA. Déixat', dèixat' de ironia,
 que no sabs lo que pateixo.
 ¡Ay mon Lluís! te compadeixo!...
 ¡Quánt haurás sufert!...
- LLUIS. ¡Maria!...
 no 't comprench!...
- MARIA. ¡No tinch perdó
 de haverne duptat de tu!...
 pus, me estims més que ningú.
- LLUIS. En altre tems: ara... nó. (Ab certa calma.)
 MARIA. Odiam, Lluís! y fás mòlt bè!...
 (Com aprobant lo despreci que d' ella fá.)
 que no mereix altra cosa
 la infelís que, estant gelosa,
 vá duptar de tu!
- MATIAS. (Desde fora.) No sé
 perquè ja no l' ha abrassada.
- LLUIS. ¡Gelosa.
 (Com apareixen-li la idea de la innocencia de
 Maria.)
- MARIA. (Ab sinceritat.) Si! tots los dias
 me deyan ja no 'm volias,
 que era un' altra la tua amada!
- LLUIS. ¡Aixó 't diguéren!... y, qui? (Ab interés.)
 MARIA. La meva mare y lo Compte. (Ab amargura.)
 Jo no hu vaig créurer de prompte...
 ¡Me ho diguéren tant!... que al fi
 vaig sentir dintre del cor
 un rossech que 'l trossejava!
 ¡Ay, mon Lluís! gelosa estava!
 ¡Pèrdut vegi ton amor!... (Ab desconsol.)
 Continúa!... (Ab interés.)
- LLUIS. Tu vinguéres,
 MARIA. y 'm vaig fingir amorosa
 ab lo Compte, y desdenyosa
 ab tu, Lluís!
- LLUIS. (Ple de interés.) Y 't creguéres?...
 MARIA. ¡Que no 'm tenias amor!... (Ab desconsol.)
 LLUIS. ¡Maria! Maria amada,
 (Prenentli ab efució las mans, ab convenciment
 de sa innocencia.)
- MARIA. Poch després, desesperada,

com dius tu, 'm vaig yéndre 'l cor!

(*Ab ironia amarga.*)

LLUIS. La tua mare y lo del Prat (Ab ira.)
han urdit infernal trama.

Obra aixís sòls la que no ama.

¡Ta mare... may t' ha estimat!

Serás meva! sí! (Ab passió.)

MARIA. Mon Lluís! (Ab amor y tristesa.)

si ab tu me arribo á casa,

ma mare se morirá!

(*D. Tomás, no podent ja contenir-se, surt precipitadament, seguit d' en Matias.*)

D. TOM. ¡Maria! serás felís!

ESCENA XIII.

D. TOMAS, MARIA, D. LLUIS y MATIAS.

MARIA. ¡Lo mèu pare! (Sorpresa.)

LLUIS. ¡D. Tomás!.. (Id.)

D. TOM. Fá ja rato 'us escoltava,
y ab impaciencia esperava
descubrir lo desenllás.
¡Víctimas sòu, inmoladas
á una rastrera passió!
Jo só vostre salvadó:
ara ja estau llibertadas.
Dintre poch, ab eterns llassos,
fills mèus, units estaréu
¡Ditxosos vos fassa Deu!..

¡Veniú tots dos á mos brassos!

MARIA. ¡Pare amat!

LLUIS. ¡Pare!

D. TOM. (*Abrassantlos*) ¡Maria!

¡Lluís!

Lo que es lo del Prat
quedarà bèn xasquejat.

¡Aixó 'm don' mèu alegría, (Ple de goig.)

que aquell cóp que vaig matar,
jo tot sòl, quatre francesos!...

¿Y al pobre vell, los promesos,
(*Mitj eternit, y obrint los brassos.*)

que no 'l volen abraçar?...

MARIA y } Sí, Matias! (Abrassantlo afectuosos.)
 LLUIS. }
 MAT. (Enternit.) ¡Só felis!

ESCENA XIV.

Los mateixos y PERET.

PERET. (Entrant á D. Lluís) Está embalat l' equipatge.
 MAT. Desembálan', que lo viatge
 se 'l deixa córrer, D. Lluís.
*Peret queda un rato parat y admirat. Luego 's
 retira.)*
 MARIA. (Sorpresa.) ¡Marxavas?...
 LLUIS. Desesperat,
 á Manila m' en anava.
 MAT. Y... fins jo l' hi acompanyava,
 si no m' en privás la edat!... (m.^s p. I.)

ESCENA XV.

Los mateixos, DONA DOLORS y 'l COMPTE.

*Surt Dona Dolors de la cambra : lo Compte vé de fora por-
 tan en la mà lo adrés quedan tots dos sumament sorpresos
 y admirats de véurer á D. Lluís entre D. Tomás y Ma-
 ria. Lo Compte mante al dintell de la porta.)*

D.^a DOL. ¡ Qué es aixó, Tomás, que passa ?
 ¡ En Lluís et aquí?...
 D. TOM. Y, solter... (Ab ironia.)
 ¿ Lo que passa vóls saber ?
 MAT. (Apart.) ¡ No li agradará pas massa !
 D. TOM. Escoltau : tu y lo del Prat
 una infernal trama armáreu.
 y que renyíssen lográreu.
 COMP. {Per' si.) ¡ He quedat bèn xasquejat !
 D. TOM. Mès, sens' duple, ha volgut Déu (Sentenciós.)
 fèr que los dos se vegéssen,
 se parlássen, se' espliquéssen,
 y... y ell será lo gendre mèu. (Resolt.)
 D.^a DOL. Tomás ! tu déus delirá'!
 ¿ Maria esposa d' en Lluís!...

¡ Tu somias !...

D. TOM. Pens'ho aixis. (*Ab indiferencia.*)

Lo que jo dich, se farà. (*Ab resolució.*)

D.^a DOL. Nó, Tomás ! jo só sa mare !...

lo permís may li daré !! (*Ab ira.*)

D.^a TOM. No 'l necessita per ré, (*Ab certa calma.*)

tenintne lo de son pare.

D.^a DOL. ¡ Tu, son pare !... no hu ets, nó,

si buscas son malestá'!...

LLUIS. ¡ Ab mi, ditxosa será !

(*Ab desitj noble y dignitat.*)

D. TOM. Sí, que s' aman ab passió.

D.^a DOL. ¡ Tu la vóls fèr desgraciada !

D. TOM. No blasfemes mès per Dèu !

perqué conech lo cor teu,

y veig que may l' has amada !

D.^a DOL. ¡ Que no la estimo, Tomás !

¡ Ay !... tu perts l' enteniment.

D. TOM. La que á sa filla se ven,

(*Prenentli una mà y ple de ira.*)

¿ que la estima, me dirás ?

La que sòls per ambició

á sa filla sacrifica,

no la estima, ni una mica !

¡ no es la seva mare, nó !

(*Maria, al véurer á sos pares ab tal enfado y disgust, los suplica, plorant y afectuosa.*)

MARIA. Pare !... Mare !

COMP. (*Vivament impresionat y confús.*) Ben mirat,

no he pas obrat com un noble.

(*Apart, ó per' sí,*)

Vull borrar lo mòlt innoble

comportament, que he guardat. (*Per' sí.*)

No insistesca mès, senyora, (*A dona Dolors.*)

protegent mon casament;

que jo cedeixo content.

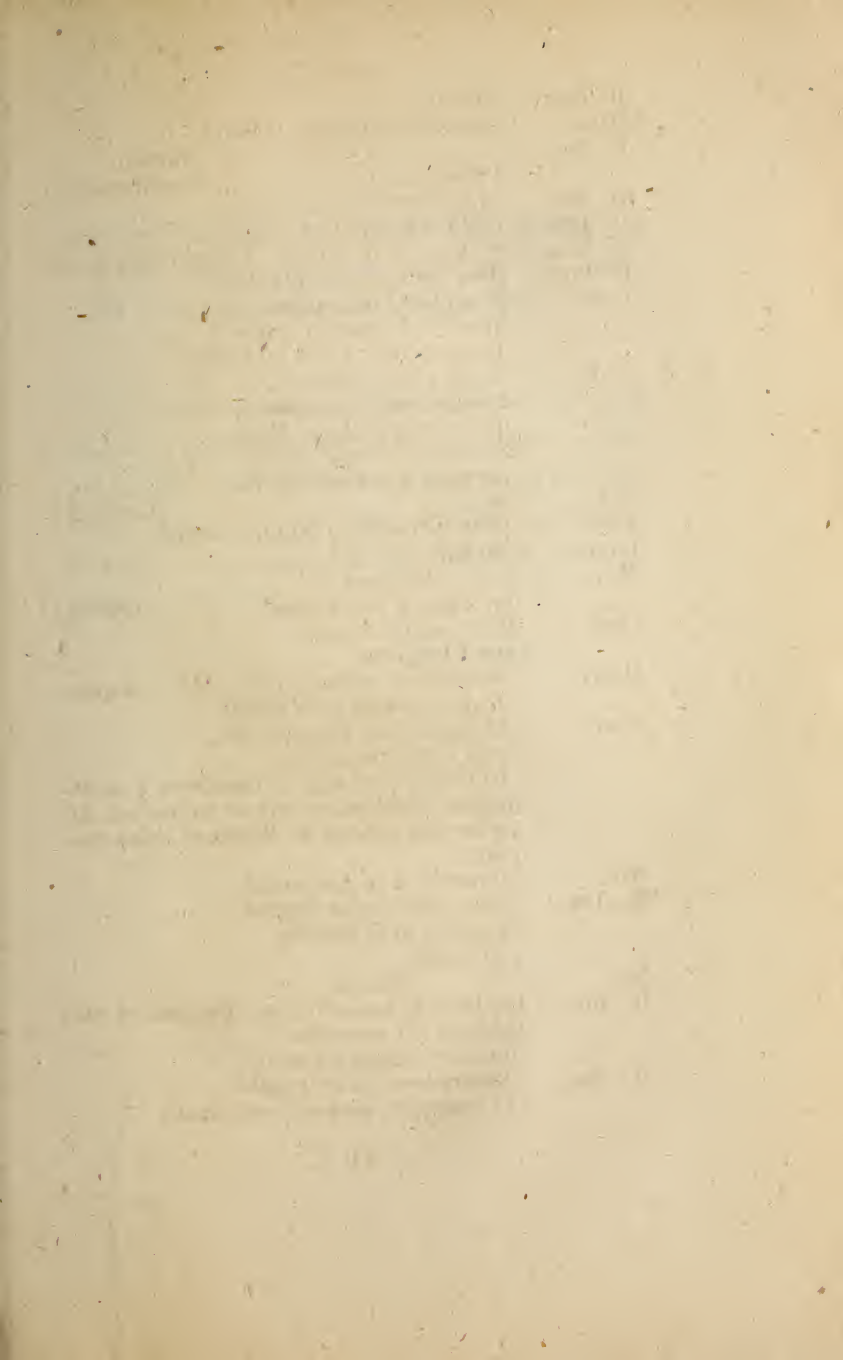
(*Pausa. Luego senyalantli á Maria*)

¡ No véu sa filla, com plora ?

D. TOM. Si, Dolors, fesla felís!..

Moment de pausa. Dona Dolors queda lluytant ab sos sentimens d' afecte y d' orgull; pero véns en fi lo amor de mare, y 's tira als braços de Maria.

- D. DOL. ¡Maria!..
 MARIA. (*Abrassantla ab amor.*) ¡Mare!
 D. DOL. Perдонаume!... ¡Tomás!...
(*Suplicántloshi,*)
 D. TOM. (*Ab generositat.*) Ja ho estás!
 D.^a DOL. ¿Y tu, me perdonas, Lluís?
 D. LLUIS Si, mare, sí: de tot cor! (*Ab sinceritat y afecte*)
 D.^a DOL. ¡Dén vos fassa bèn ditxosos!..
 COMP. Jo suplico á los esposos
 que no me guarden rencor...
 Lo amor, que 'n mon pit bullia,
 la meva mèn ofuscava,
 é il-lusionat no pensava
 que só mòlt vell per' Maria.
 Si obtinch lo vostre perdó
 per mòlt ditxós me tindré...
 MARIA. De mi, sí. (*Generosa.*)
 LLUIS. (*Duptant un rato.*) De mi.. també.
 COMP. ¡So felís
 MAT. Es massa bò:
 tot seguit lo ha perdonat. (*Per' si.*)
 COMP. Maria, accepta lo adrés
 que t' he portat.
 MARIA. (*Sorpresa nò sabent que fer.*) Jó!... es que...
 (*Lluís li senyala que 'l prenga*)
 COMP. (*Ab expressió de sinceritat.* És...
 ...un regalo de amistat.
 (*Lo Compte pren luego son sombrero y vá re-
 tirantse, saludant, en mitj de sa confusió Al-
 quedar sols, esclama en Matias ab dòlsa espe-
 ransa.*)
 MAT. ¿Tornaréu á lo Ampurdá?
 M. TOM. Demá, sens' tardar, Matias
 En aquí t' hi anyorarias,
 y jo també.
 MAT. Está clá'.
 D. TOM. Los jorns de nostra vellesa (*Dirigintse á tots.*)
 tranquils allí passarem!
 ¡Ditxosos sempre serem!
 D.^a DOL. ¡Sempre hauré de sèr pagesa!
 (*Ab amargura. pero mitj resignada.*)

**Al Sr. Director D. GERVASI ROCA , y
á los actors que han pr  s part al estre-
no de «La Noya del Ampurd  .»**

Vos dono las gracias per haber introduit en lo mon
LA NOYA y haverla lliurada ab vostre saber del esculls
que atentan contra la vida dels inesperts que se hi pre-
sentan per primera vegada. Mon agraiment , es lo de un
pare que l' hi haveu salvat la filla. Conte  , si vos estar  
agrahit vostre amich,

L' Autor.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
U.S.A.
TEL. 773-936-5000
FAX 773-936-5000
WWW.CHICAGO.EDU
LIBRARY@CHICAGO.EDU

FE DE ERRADAS.

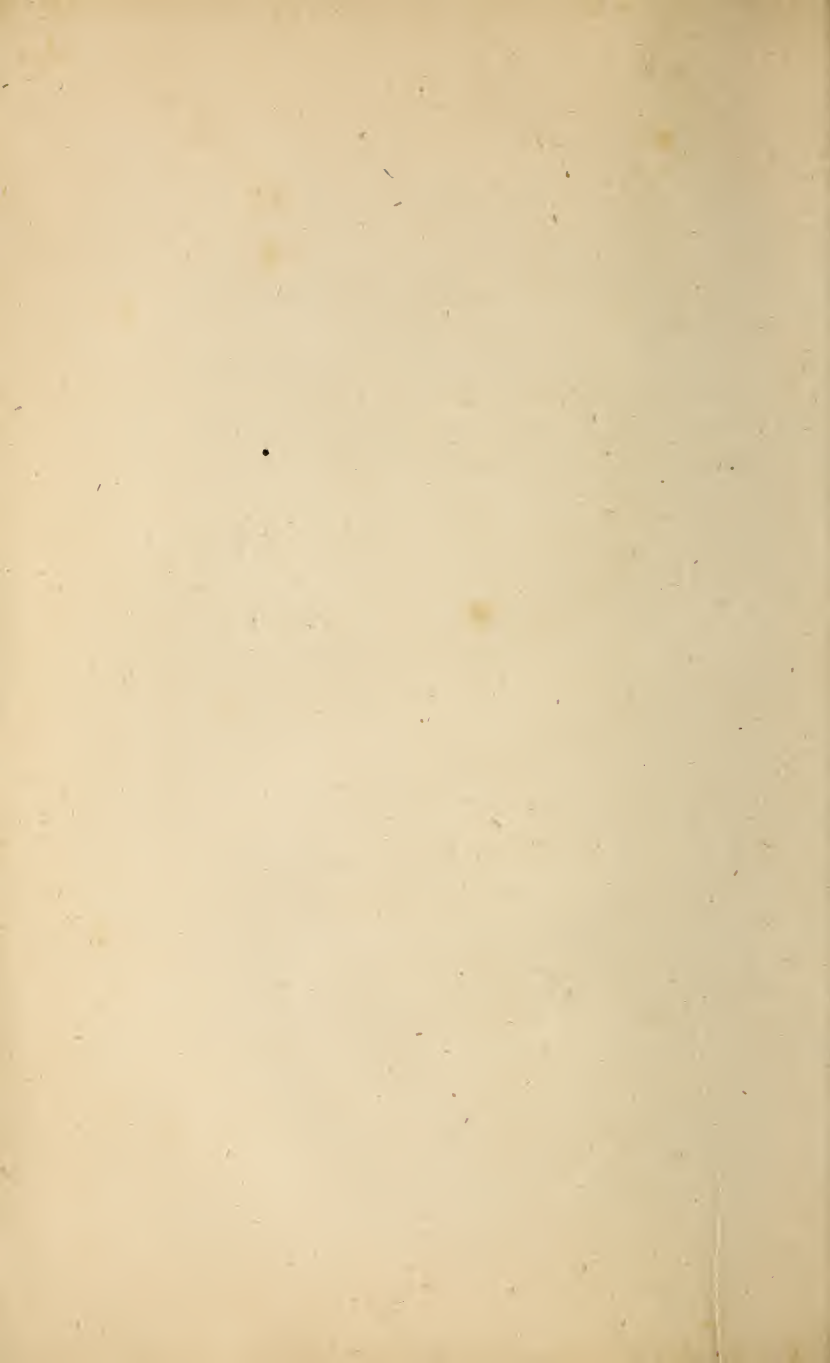
Página 9, escena 4.ª últim vers, déu dir «per se estimat y estimarme».

Página 19, escena 12, déu suprimirse lo que diu «Maria surt també en eix moment de sa habitació, etc.

Página 18, escena 10 al final, que hi ha la observació que diu «Despedintse afectuosa» deu suprimirse dita observació.

THE HISTORY OF

THE CITY OF BOSTON
FROM THE FIRST SETTLEMENT
TO THE PRESENT TIME
BY
JOHN HUTCHINGS
OF THE BOSTON BAR
IN TWO VOLUMES
VOL. II.
BOSTON: PUBLISHED BY
J. B. ALLEN, 1824.

L' cantadó.
La vaquera de la piga rosa.
Las carbassas de Montroig.
Los héroes y las grandesas.
L' punt de las donas.
La venjansa de la Tana.
Liceistas y Cruzados.
L' esquella de la torratxa.
La pubilla del Vallés.

L' aplech del Remey.
La noya del Ampurdá.
La neboda den Xacó.
La Tuyetas de Mallol.
Ous del dia.
Pensa mal y no errarás.
Reus, Paris y Londres.
Tants caps, tans barrets.
Un mercat de Calaf.

En tres ó mes actes.

Amor de pare.
El Rectó de Vallfugona.
La campana de la unió.
La Romeria de Recasens.
La festa del Santuari.

La muller que fá per casa..
Las joyas de la Roser.
O rey ó rés (*Drama histórich.*)
Sota, caball y rey.
Tal farás tal trobarás.

Castellanas en un acto.

Casarse por carambola.
Delfin.

Lo propio por lo ageno.
Un marido de lance.

En dos actos.

Fruta del siglo.

En tres ó mas actos.

Barcelona que rie y Barcelona
que llora.
Cosas del mundo.
El ángel de la Caridad..
El pendon de Santa Eulalia.
Juan Fivaller.
La boda del Conde Rapp.
La Marquesa de Javalquinto.

Los mártires del pueblo.
Pobres y ricos ó la bruja de
Madrid.
Tempestades del alma.
Venganza. (2.ª parte de Ser-
rallonga.)
Viriato, libertador de España.
Una herencia en Córcega.

